

show/2939-17#Text

27. Про державну таємницю: закон України від 21.01.1994 № 3855-ХІІ // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3855-12#Text>

28. Про введення воєнного стану в Україні: указ Президента України 24.02.2022 № 64/2022 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/64/2022#Text>

29. Про правовий режим воєнного стану: закон України від 12.05.2015 № 389-VIII // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>

30. Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни: закон України від 03.03.2022 № 2115-ІХ // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2115-20#Text>

УДК 346.5:654.195

DOI <https://doi.org/10.32844/2618-1258.2023.1.14>

БІЛЯКОВА А.В.

ТЕЛЕБАЧЕННЯ ЯК ОБ'ЄКТ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ

TELEVISION AS AN OBJECT OF PUBLIC ADMINISTRATION

У статті з'ясовано юридичну природу телебачення, як об'єкту публічного адміністрування в Україні на сучасному етапі розвитку суспільних відносин. Доведено, що це сфера онлайн-медіа, яка дає можливість швидко та якісно здійснювати розповсюдження аудіовізуального контенту позитивно впливаючи на пріоритети громадян. Тим самим формуючи патріотичну позицію, демократичні цінності, засади плюралістичної політичної культури та належної правової поведінки громадян, проте без елементів державної (публічної) цензури. Це діяння суб'єктів публічної адміністрації пов'язаних з наданням адміністративних послуг, здійснення розпорядчої та виконавчої діяльності в процесі ліцензування, реєстрації, отримання дозволів на тимчасове мовлення, адміністрування відомостей про структуру власності та деяких інших чинників прямо передбачених законом для суб'єктів у сфері медіа. Узагальнено, що предметом публічного адміністрування телебачення є сфери інженерії, які дають можливість якісно та швидко передавати зображення і звук практично будь які відстані в межах Землі та навколишнього космічного простору. Телебачення у формально-догматичному його сучасному розумінні – це сфера онлайн-медіа, яка дає можливість розповсюдження аудіовізуальних програм. Об'єктом правових відносин у сфері телебачення є саме телебачення, як предмет матеріального світу та діє суб'єктів права пов'язані з ним, що об'єктивно потребують, і є врегульовані нормами права. Об'єктом адміністративно-правових відносин у сфері телебачення є також телебачення, як складний предмет матеріального світу та адміністративні дії суб'єктів публічної адміністрації пов'язані з ним. Об'єкт публічного адміністрування телебачення уточнюється інструментами адміністратив-

© БІЛЯКОВА А.В. – аспірантка (Київський університет інтелектуальної власності та права) <https://orcid.org/0009-0007-4660-0684>

ної діяльності суб'єктів публічної адміністрації, які пов'язані з телебаченням, як головного засобу масової інформації, що формує поведінку громадян.

Ключові слова: адміністративно-правові відносини, аудіовізуальний контент, об'єкт, онлайн-медіа, публічне адміністрування, суб'єкт публічної адміністрації, суб'єктів у сфері медіа, телебачення.

The article clarifies the legal nature of television as an object of public administration in Ukraine at the current stage of development of social relations. It has been proven that this is the field of online media, which makes it possible to distribute audiovisual content quickly and qualitatively, positively influencing the priorities of citizens. Thereby forming a patriotic position, democratic values, principles of pluralistic political culture and proper legal behavior of citizens, but without elements of state (public) censorship. This is the action of subjects of public administration related to the provision of administrative services, the implementation of administrative and executive activities in the process of licensing, registration, obtaining permits for temporary broadcasting, administration of information about the ownership structure and some other factors directly provided by law for subjects in the field media. In general, the subject of public administration of television is the field of engineering, which makes it possible to transmit images and sound with high quality and speed at almost any distance within the limits of the Earth and the surrounding outer space. Television in its formal and dogmatic modern understanding is the sphere of online media that enables the distribution of audiovisual programs. The object of legal relations in the field of television is television itself, as a subject of the material world, and the actions of legal entities related to it, which objectively require and are regulated by legal norms. The object of administrative and legal relations in the field of television is also television, as a complex subject of the material world and administrative actions of subjects of public administration are related to it. The object of public administration of television is specified by the tools of administrative activity of subjects of public administration, which are related to television, as the main means of mass information that shapes the behavior of citizens.

Key words: administrative and legal relations, audiovisual content, object, online media, public administration, subject of public administration, subjects in the field of media, TV.

Актуальність дослідження. На сучасному етапі розвитку людства телебачення є головним чинником у формуванні пріоритетів суспільства, і його вплив на більшість людей практично не можна заперечувати. Воно значно змінило те, як люди отримують інформацію, розваги та освіту. Це також потужний інструмент для передачі культурних цінностей і формування громадської думки. Порівняно з традиційними ЗМІ, такими як друковані видання, вплив телебачення є миттєвим, оскільки воно швидше досягає людей. Тут ми дізнаємось, яка роль телебачення у формуванні культури та суспільства. Програми новин забезпечують постійний потік оновлень та аналізу подій дня, включаючи останні новини, оновлення погоди та іншу важливу інформацію. Телевізійні програми новин часто містять інтерв'ю з експертами та аналітиками, надаючи глибоке висвітлення та контекст подій, про які йдеться. Цей доступ до інформації необхідний для того, щоб люди залишалися в курсі та взаємодіяли з навколишнім світом. Програми телевізійних новин дозволяють людям бути в курсі подій, що відбуваються в їхніх місцевих громадах, а також у всьому світі, що допомагає їм приймати обґрунтовані рішення та бути в курсі потенційних ризиків і можливостей [14].

Крім того слід підкреслити, що телебачення є унікальним способом проникнення в сімейні домогосподарства. Адже, поєднання зображення та голосу робить його непереборно привабливим засобом презентації. Він має величезну привабливість і вплив на мільйони людей. Наприклад, телебачення формує харчові звички, культурні цінності, соціальні звичаї та багато чого іншого в суспільстві так, як жодне інше медіа досі не робило. Революція кабельного телебачення 90-х років, та Інтернет телебачення з початку XXI століття як і всі інші революції до них, поставила перед суспільством прославлену ситуацію «палиці з двома кінцями», коли разом із хорошим воно також принесло погане, яке потрібно було перевіряти [13]. Будь які публічні перевірки (контроль) мають забезпечуватися на основі норм права, в першу чергу це здійснюються нормами адміністративного права. Адже, здійснюючи контрольні функції органи державної влади та

органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України [4].

Норми адміністративного права України, які врегульовують адміністративно-правові відносини у сфері телебачення знаходяться в стадії свого подальшого розвитку. Зокрема це пов'язане з необхідністю ведення гібридної інформаційної війни з російської пропагандою, виконанням наших зобов'язань перед Європейською спільнотою, боротьбою з олігархією.

Огляд останніх досліджень і публікацій. До певних аспектів проблеми публічного адміністрування журналістики в Україні звертались увагу вчені правники О. Богданьок, М. Бояринцева, О. Вознесенська, В. Галушко, Д. Іванов, Л. Калімбет, А. Кірик, М. Марчук, Н. Лебідь, І. Литвін, М. Савюк, Ю. Остапенко, В. Тиравський, А. Терешко, В. Шишко та ін. Проте до аналізованих нами викликів в сучасний період розвитку вітчизняного суспільства вони не звертались. Отже, проблема телебачення, як об'єкту публічного адміністрування є актуальною.

Виклад основних положень. Виходячи з аналізу Закону України № 2849-IX «Про медіа», телебачення, як об'єкт суспільних відносин – це сфера онлайн-медіа стосовно розповсюдження аудіовізуальних програм [7]. Словник української мови доводить, що телебачення – це галузь радіотехніки, що досліджує і розробляє технічні засоби передачі зображень на відстань [9]. Закон України від 21 грудня 1993 р. № 3759-ХІІ «Про телебачення і радіомовлення» визначав, що телебачення – це виробництво аудіовізуальних програм та передачі або комплектування (пакування) придбаних аудіовізуальних програм та передачі і їх поширення незалежно від технічних засобів розповсюдження, які приймаються необмеженою кількістю осіб [8].

Згідно з законодавством ЄС кожна держава-член може вживати заходів відповідно до законодавства Співтовариства для забезпечення того, щоб мовники під її юрисдикцією не транслювали на ексклюзивній основі події, які ця держава-член вважає такими, що мають велике значення для суспільства, таким чином, щоб позбавити значну частку громадськості в цій державі-члені щодо можливості стежити за такими подіями через прямі трансляції або відкладені трансляції на безкоштовному телебаченні. При цьому зацікавлена держава-член також визначає, чи мають ці події бути доступними через повну чи часткову пряму трансляцію [11].

Теорія адміністративного права доводить, що адміністративно-правові відносини – це відносини, які виникають з приводу виконання адміністративних зобов'язань публічною адміністрацією. Особливості адміністративно-правових відносин: вони є видом правових відносин та формою існування соціальних відносин. Вони виникають, змінюються та припиняються в сфері публічного адміністрування; вони формуються у рамках і на основі адміністративно-правових норм, які містять у собі абстрактну конструкцію відносин; відносини об'єктивуються з виникненням юридичних фактів, передбачених адміністративно-правовими нормами; одна із сторін адміністративно-правових відносин завжди є носієм владних повноважень (публічна адміністрація), без якого існування адміністративно-правових відносин неможливе; такі відносини можуть існувати за принципом «влада – підпорядкування», коли одна сторона має владні повноваження щодо іншої; адміністративно-правові відносини можуть виникати за ініціативою будь-якої із сторін. При цьому згода або бажання другої сторони не є обов'язковою умовою їх виникнення, так само, як і наявність або відсутність у неї владних повноважень [2]. Наприклад, 8 червня 2023р. Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення розглянула питання про видачу дозволів на тимчасове мовлення. Зокрема зі збільшеною потужностей трансляції Центральної телерадіостудії Міністерства оборони України «Радіо «Промінь» Національної суспільної телерадіокомпанії України на частотах 100,3 МГц у м. Краматорську Донецької області та 88,8 МГц у м. Миколаєві [6].

Складовими частинами адміністративно-правових відносин є юридична основа, юридичні факти, суб'єкти і об'єкти. Юридична основа – це адміністративно-правові норми – як матеріальні так і процесуальні, на підставі яких виникають відносини. Юридичні факти – це певні дії та події, які слугують фактичною підставою для виникнення, зміни та припинення адміністративно-правових відносин. Суб'єкти – це конкретні учасники адміністративно-правових відносин – юридичні та фізичні особи, наділені правами та обов'язками у сфері управлінської діяльності. Передумовою вступу названих суб'єктів у конкретні адміністративно-правові відносини є наявність у них правоздатності та дієздатності. Об'єкт – це те, щодо чого виникають, розвиваються і припиняються адміністративно-правові відносини [2].

В юридичній літературі існують певні тенденції до з'ясування об'єкту адміністративних правовідносин. Так, А. Терешко під об'єктом правовідносин розуміє те, на що дані правовідносини направлено, та на що надається певний вплив. Це суспільний зв'язок між людьми, який встановлюється в результаті їх взаємодії, адміністративні правовідносини можуть впливати на певну

поведінку людини. Саме тому в якості об'єкта адміністративних правовідносин є воля, свідомість та опосередкована ними поведінка (дія чи бездіяльність) у сфері публічного управління (інколи в якості об'єкта правовідносин, в тому числі і адміністративно-правових, виступають матеріальні предмети та речі, продукти духовної творчості, здоров'я, гідність людини тощо). Тобто до поняття об'єкта адміністративно-правових відносин можна віднести дії (чи бездіяльність) суб'єктів адміністративного та деяких інших галузей права, що регулюються нормами адміністративного права [10]. І. Литвин, доводить, що у сфері надання освітніх послуг це частина загально-публічних потреб та інтересів, що реалізуються та споживаються, а також забезпечуються фізичними та (або) юридичними особами (суб'єктами) за допомогою норм адміністративного права з метою забезпечення освітньої політики держави та сталого розвитку суспільства [5].

Звертаючись до змісту публічне адміністрування як форма реалізації публічної влади, треба зазначити, що це адміністративна діяльність суб'єктів публічної адміністрації, яка є зовнішнім виразом реалізації завдань (функцій) виконавчої влади, що здійснюється з метою задоволення публічного інтересу й негативно відмежовується від законодавчої, судової та політичної діяльності. Основними видами публічного адміністрування є забезпечення обороноздатності та організації оборони Вітчизни; надання публічною адміністрацією адміністративних і соціальних послуг, коли публічна адміністрація має задовольняти права, свободи та інтереси громадян; здійснення виконавчої діяльності, у процесі якої публічна адміністрація здійснює виконання законів на території всієї України; здійснення розпорядчої діяльності, коли публічна адміністрація відповідно до прописаної компетенції з метою деталізації та уточнення законів видає підзаконні нормативно-правові акти [1].

Отже, об'єктом публічного адміністрування, як різновиду об'єкту адміністративно-правових відносин є об'єкти матеріального світу (в нашому випадку телебачення), з приводу яких суб'єкти у сфері медіа вступають з суб'єктами публічної адміністрації в адміністративно-правові відносини, у формі публічного адміністрування. Щодо отримання ліцензії, проходження (у випадку, якщо це прямо передбачено законодавством) реєстрації, отримання дозволу на тимчасове мовлення, подачі відомостей до Національній раді про структуру власності та розміщення актуальних відомостей про свою структуру власності на своєму веб-сайті, дотримуватися умов ліцензії або умов дозволу на тимчасове мовлення, дотримуватися інших вимог та заборон, які прямо передбачені законом [7].

Треба зазначити, що головним інструментом публічного адміністрування є ліцензування. Телевізійна ліцензія – це законний дозвіл на встановлення або використання телевізійного приймального обладнання для перегляду в прямому ефірі на будь-якому каналі, телевізійній службі чи службі потокового передавання на будь-якому пристрої. Це стосується незалежно від того, які телевізійні канали людина приймає або як ці канали приймаються. Ліцензійний збір не є платою за послуги телебачення або будь-які інші телевізійні послуги, хоча дохід від ліцензійного збору може використовуватися для фінансування суспільного телебачення¹. А європейський ринок мобільного телебачення характеризується трьома основними регуляторними моделями, які визначають права та обов'язки ліцензованого оператора: розширення існуючих правил цифрового наземного телебачення; звичайна оптова модель, коли спектр призначається одному оператору, може викликати занепокоєння відповідно до директиви про конкуренцію, зокрема, якщо призначення здійснюється без відкритої та справедливої процедури за недискримінаційними правилами; інтегрований підхід, який, найкраще підходить для запуску послуг мобільного телебачення, оскільки він залучатиме всіх відповідних гравців ринку. Регуляторний режим для послуг мобільного телебачення має бути розроблений таким чином, щоб уникнути будь-яких невинуватих перешкод або затримок. Роль регулювання має полягати у забезпеченні мінімальних стандартів, які гарантуватимуть ефективне використання частот².

Висновки: Все вище наведені дає можливість сформулювати наступні узагальнення щодо телебачення, як об'єкту публічного адміністрування:

1) предметом публічного адміністрування телебачення є сфери інженерії, які дають можливість якісно та швидко передавати зображення і звук практично на будь-які на відстані в межах Землі та навколишнього космічного простору;

2) телебачення у формально-догматичному його сучасному розумінні – це сфера онлайн-медіа, яка дає можливість розповсюдження аудіовізуальних програм;

¹ Why do I need a TV Licence? TV Licensing. 2022. <https://www.tvlicensing.co.uk/about/foi-legal-framework-AB16>

² Legal framework for mobile TV. <https://eur-lex.europa.eu/EN/legal-content/summary/legal-framework-for-mobile-tv.html>

3) об'єктом правових відносин у сфері телебачення є саме телебачення, як предмет матеріального світу та діє суб'єктів права пов'язані з ним, що об'єктивно протегують, і є врегульовані нормами права;

4) об'єктом адміністративно-правових відносин у сфері телебачення є також телебачення, як предмет складний матеріального світу та дії суб'єктів публічної адміністрації пов'язані з ним;

5) об'єкт публічного адміністрування уточнюється інструментами адміністративної діяльності суб'єктів публічної адміністрації пов'язані з телебаченням, як головного засобу масової інформації, що формує поведінку громадян;

Отже, телебачення, як об'єкт публічного адміністрування телебачення – це сфера онлайн-медіа, яка дає можливість швидко і якісно здійснювати розповсюдження аудіовізуального контенту позитивно впливаючи на пріоритети громадян та діяння суб'єктів публічної адміністрації пов'язаних з наданням адміністративних послуг, здійснення розпорядчої та виконавчої діяльності в процесі ліцензування, реєстрації, отримання дозволів на тимчасове мовлення, адміністрування відомостей про структуру власності суб'єктами у сфері медіа.

Список використаних джерел:

1. Адміністративне право та адміністративний процес України в умовах воєнного стану: колективна монографія / за заг. ред. В. Фелика, В. Курила. Київ: «Видавництво Людмила», 2023. 704 с.

2. Адміністративно-правові норми та відносини. Адміністративне право України. Курс лекцій. Національна академія внутрішніх справ. 2022. https://arm.naiu.kiev.ua/books/adm_pravo_zch/nm/lec2.html

3. Адміністративно-правові норми та відносини. Адміністративне право України. Курс лекцій. Національна академія внутрішніх справ. 2022. https://arm.naiu.kiev.ua/books/adm_pravo_zch/nm/lec2.html

4. Конституція України. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.

5. Литвин І. Об'єкти адміністративно-правових відносин у сфері надання освітніх послуг. Адміністративне право і процес. 2016. № 6. <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2016/06/24.pdf>

6. Нові нормативно-правові акти медіарегулятора і анулювання ліцензій через санкції РНБО – результати засідання Національної ради 8 червня 2023 р. Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення. <https://www.nrada.gov.ua/novi-normatyvno-pravovi-akty-mediaregulyatora-anulyuvannya-litsenzij-cherez-sanktsiyi-rnbo-rezultaty-zasidannya-natsionalnoyi-rady-8-cheravnoya/>

7. Про медіа. Закон України 13 грудня 2022 р. № 2849-IX. Голос України офіційне видання від 31.12.2022. № 267.

8. Про телебачення і радіомовлення. Закон України від 21 грудня 1993 р. № 3759-XII. Закон втратив чинність на підставі Закону № 2849-IX від 13.12.2022. Відомості Верховної Ради України. 1994. № 10. Ст. 43.

9. Телебачення. Словник української мови: в 11 тт. АН УРСР. Інститут мовознавства; за ред. І. К. Білодіда. Київ: Наукова думка, 1970–1980. Т. 10. С. 60. URL: <https://slova.com.ua/word/%D1%82%D0%B5%D0%BB%D0%B5%D0%B1%D0%B0%D1%87%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F>

10. Терешко А. Про поняття, різновиди та структуру адміністративно-правових відносин. «Право. Людина. Д» | 2019. № 10(1). https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/25953/1/O_Baklan_VDP_14_2018_FPMV.pdf

11. Directive 97/36/EC of the European Parliament and of the Council of 30 June 1997 amending Council Directive 89/552/EEC on the coordination of certain provisions laid down by law, regulation or administrative action in Member States concerning the pursuit of television broadcasting activities. Official Journal L 202 , 30/07/1997 P. 0060 – 0070. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:31997L0036>

12. Legal framework for mobile TV. <https://eur-lex.europa.eu/EN/legal-content/summary/legal-framework-for-mobile-tv.html>

13. Regulation of Television Content in India. Pleadaders. 2018. <https://blog.ipleaders.in/television-content-regulation/>

14. Role of TV in Shaping the Culture and Society. gobookmart. 2022. URL: https://gobookmart.com/role-of-tv-in-shaping-the-culture-and-society/#google_vignette

15. Why do I need a TV Licence? TV Licensing. 2022. <https://www.tvlicensing.co.uk/about/foi-legal-framework-AB16>